

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عرض کردیم در باب وقف از لحاظ اخبار روایات فراوانی داریم که محدثین در کتابهای خودشان ذکر کرده اند، صاحب وسائل روایات مربوط به وقف را در جلد ۱۳ وسائل ۲۰ جلدی ص ۲۹۲ "کتاب الوقوف والصدقات" باب اول ذکر کرده است، در بعضی از این روایات سه چیز ذکر شده است و در بعضی دیگر بیشتر از سه چیز فلذا آن روایاتی که در آنها سه چیز بیان شده حصرشان حصر اضافی است نه حصر حقیقی.

چند خبر می خوانیم:

خبر اول: ﴿وبالاسناد، عن صفوان بن یحیی، عن معاوية بن عمار قال: قلت لأبي عبد الله عليه السلام: ما يلحق الرجل بعد موته؟ فقال: (۱): سنة يعمل بها بعد موته فيكون له مثل أجر من عمل بها من غير أن ينقص من أجورهم شيء، (۲): والصدقة الجارية (یعنی همان وقف) تجری من بعده، (۳): والولد الطيب يدعو لوالديه بعد موتهما، (۴): ويحج ويتصدق ويعتق عنهما ويصلي ويصوم عنهما، فقلت: أشركهما في حجي؟ قال: نعم.﴾^۱

خبر سناً صحیح می باشد.

این یکی از روایاتی است که دلالت دارد بر اینکه بعد از مرگ پرونده انسان می تواند باز باشد و اینطور نیست که با مرگ پرونده اش بسته شود و اگر اعمال خوبی انجام داده باشد ثوابش بعد از مرگ نیز به انسان خواهد رسید و یکی از آن اعمال خوب صدقه جاریه است که به وقف تفسیر شده است و گفتیم که آیت الله طباطبائی اعلی الله مقامه در تفسیر آیه ۱۲ سوره یس فرمودند از کلمه "وآثارهم"

فهمیده می شود خداوند متعال آثاری که از انسان باقی می ماند را بحساب می آورد و وقف نیز یکی از آن آثار می باشد.

اشکال و پاسخ استاد: علامه حلی در تذکره و شهید در دروس فرموده اند علماء ما صدقه جاریه را به وقف تفسیر کرده اند و اگر منحصر در وقف نباشد بالاخره یکی از مصادیقش می باشد.

خبر دوم: ﴿وروی صاحب جمل الغرائب في كتابه باسناد له عن النبي صلى الله عليه وآله أنه قال: خمسة في قبورهم وثوابهم يجري إلى ديوانهم: من (۱): غرس نخلا، و (۲): من حفر بئرا، و (۳): من بنى لله مسجداً، و (۴): من كتب مصحفاً، و (۵): من خلف ابنا صالحا.﴾^۲

علامه در تذکره روایات زیادی را در این رابطه ذکر کرده من جمله این خبر: ﴿قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث: صدقة جارية، أو علم ينتفع به من بعده، أو ولد صالح يدعو له﴾^۳، و سپس ایشان می فرماید علماء ما فرموده اند مراد از صدقه جاریه وقف می باشد، خلاصه اینکه بحث ما در دو دسته از روایات می باشد؛ اول بحث در روایاتی که این امور در آنها ذکر شده و دوم روایاتی که صدقات پیغمبر و اهل بیت علیهم السلام در آنها بیان شده است. بقیه بحث بماند جلسه بعد إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

^۱ بحار الأنوار، علامه مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۹۷، حدیث ۵۹، ط دار الإحياء التراث.
^۲ تذكرة الفقهاء، علامه حلی، ج ۲، ص ۱۲۳.

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۳، ص ۲۹۳، کتاب الوقوف والصدقات، باب اول، حدیث ۴، ط الإسلامية.